

INTERVIURI

Cu Alexandru Colpacci despre teatru și despre viața noastră

După trei-patru ani, sau poate mai mulți, Sandu-(Pussi) Colpacci revine, pentru o colaborare, la Oradea. Dar nu la trupa română, cum s-ar putea crede și cum mi s-ar părea normal, ci la Trupa Szigligeti. Bine și așa...

Invitat de actorul Meleg Vilmos, directorul artistic al trupei maghiare, Colpacci a pus în scenă o piesă nouă, o premieră pe țară: *Antigona din New-York* de Janus Glowacki. Un polonez, adică. El a adus piesa, el a comandat traducerea. Încep prin a-l întreba:

Rep.: *Ai o slăbiciune pentru polonezi, tu, ca polonez, nu? Pe Mrożek l-ai montat de vreo trei ori...*

A.I.C.: *Adevărat. Ca polonez, aici? Poate. Raportul meu cu această cultură e totuși mult mai dificil de explicat. Fiindcă de când mă știu am gândit, acționat și visat în limba română. Limba polonă este, cum să-ți spun... grădina mea intimă... Chiar dacă primele cântece de leagăn sau cele de Crăciun erau cântate într-o altă limbă decât cea a vecinilor din imobil, eu nu am avut niciodată impresia că limba română e o limbă străină, după cum, din anii cei mai fragezi am avut acces (datorită mamei mele și, în special, bunicii Sabina) la poemele lui Mickiewicz, *Pan Tadeusz* mai ales, din care recitam ori de câte ori se ivea ocazia... Mama, care era pictoriță, avea un stil bizar de a zugrăvi personajele ei inconfortabile. Mai târziu, când am avut ocazia să privesc tablourile lui Witkiewicz, asemănarea stilistică m-a șocat profund... Același Witkiewicz, care după cum știi, a fost unul dintre avangardiștii secolului XX în teatru... E vorba numai de o coincidență? Greu de răspuns.*

Dacă însă vorbim despre teatru, sunt sigur că alta mi-ar fi fost profesia dacă nu m-aș fi întâlnit foarte devreme cu operele lui Caragiale, Eminescu, Călinescu, Bacovia și atâția alții...

Chiar și acum, când mi se întâmplă să încurc pașapoartele, îmi spun că dramaturgia poloneză e foarte interesantă și, după părerea mea, în România ușor de înțeles. Mă rog, cât poate fi ușor de înțeles o dramaturgie complexă precum cea poloneză... E firesc, deci, ca textele poloneze, o dată cunoscute (din păcate prea puțin traduse, însă asta e un alt subiect), acest tip de literatură e o tentație pentru regizori, cât și pentru actori...

Rep.: *Ai dreptate, recunosc. Și mai trebuie să recunosc, ai semnat câteva spectacole extraordinare, premiate, lăudate, aplaudate: Emigranții, Tango (tot cu trupa maghiară, acesta din urmă), Abatorul. Au jucat în spectacolele trupei românești Mircea Constantinescu, regretatul Radu Vaida, Ion Abrudan, Mariana Presecan, Daniel Vulcu și alții.*

Am fost nu buni, ci foarte buni toți... Chiar aș dori să vorbim puțin despre actori. Am văzut, în timp, cum lucrezi tu actorii... știi cum să-i iei, aparent ușor, nu-i stresezi, ca alții, afișezi o anume lejeritate, în fond, ești exigent, nu lași să-ți scape nimic. Nu le permiți să improvizeze, îți urmărești consecvent ideile cu care pleci la drum,

lăsându-le totuși o portiță deschisă pentru propriile lor idei și fantezii, dar numai dacă ele nu se abat de la linia personajului, așa cum l-ai gândit tu. Acum, să nu mă iei peste picior și să spui că uite ce bine știe ea, mai bine ca mine, de răspunde în locul meu...

Al.C.: E firesc să știi, de vreme ce m-ai urmărit, spre cu atenție, mai bine de zece ani... Nu uit că ai participat activ la mai toate aventurile teatrale orădene din anii aceia. Dacă despre caietele-program ale noastre se vorbea adesea era numai datorită minuțioasei tale pasiuni care te situa în mijlocul actului de creație. Mă și mir că nu te-am luat asistent de regie, nu? Cred că ne-am fi înțeles foarte bine...

Rep.: *Ei bine, nu cred, regia e o altă meserie, n-am pretenția că ți-aș fi putut fi de mare folos...*

Al.C.: Poate e așa cum spui, dar ai observat, probabil, că actorii distribuiți de mine gândeau ca mine sau apropiat de mine... așa încât ne înțelegem de multe ori din priviri, din gesturi scurte sau folosind cuvinte-cod, vorbirea codificată nefiind invenția mea, ea există în orice breaslă de când lumea... Mă încâpățânez și astăzi să-mi închipui că atunci când actorul, regizorul, au curajul să se pună în primejdie tocmai pentru a împărtăși idei, atunci și publicul va împărți cu noi această curiozitate și va dori să afle ceva nou împreună cu noi.

Rep.: *Aș vrea să ne întoarcem, puțin înapoi, la anul 1970: pe 19 decembrie, a avut loc, la Oradea, premiera debutantului în regie, a tânărului absolvent Alexandru Colpacci – clasa Ion Olteanu, cu piesa lui Brecht Dispariția lui Galy-Gay. În cei zece ani, aproape unsprezece, cât ai stat la Oradea, ai montat o serie de spectacole de mare succes, marcând reintrarea teatrului românesc de la Oradea în rândul teatrelor importante din România, după o perioadă de oarecare, să-i spun, adormire, ce mai, o pauză, nu?...*

Voi proceda ca Pristanda, le voi enumera, pe rând: Omul care... de Horia Lovinescu, Pescărușul de Cehov, Regele gol de E. Șvarț, Acești îngeri triști de D.R. Popescu, A șasea putere de Vincenzo di Mattia, Ploșnița de Maiakovski, Poveste de iarnă de Shakespeare, Balconul de D.R. Popescu, Tangou de Mrožek, Spre stele de Leonid Andreev, Hotărârea de Mircea Bradu, Emigranții de Mrožek, Astă-seară se improvizează de L. Pirandello, Inima de Mircea Bradu, O scrisoare pierdută de I.L. Caragiale, Diogene câinele de D. Solomon, Țarul Ivan își schimbă meseria de M. Bulgakov.

lată, în zece ani și jumătate, sunt optsprezece spectacole. Sunt puține, nici două pe stagiune, nu?, dar, cu câteva mici excepții (mă refer aici la spectacolele care nu ți-au ieșit așa cum ți-ai fi dorit) sunt destule? Cine știe? Dacă ne gândim însă că cele mai multe au fost adevărate sărbători, evenimente ale orașului, naționale chiar, a fost bine. Despre câteva se fac referiri și astăzi, în cărțile de teatru sau la cursurile de artă teatrală din București și din țară...

Al.C.: Da? Cum ar fi?

Rep.: *Cum ar fi Emigranții sau Astă-seară se improvizează – două evenimente certe ale teatrului românesc. Ți aduci aminte ce săli am făcut la București în turneu, ce ecouri extraordinare au urmat, câte aplauze, cronici bune, câtă bucurie, ce satisfacții am trăit!*

Al.C.: E adevărat, dar tu îmi spuneai odată că ți-au rămas la suflet și altele... Mi-ar fi plăcut tare mult dacă, de pildă, Țarul Ivan... ar fi depășit granița județului...

Rep.: *Desiguuuuuuur, și n-o spun numai eu. Mă gândesc acum la cele două spectacole derepopesciene: Îngerii triști și Balconul. Intraseși deja în grațiile, ca să zic așa, celebrului nostru critic teatral, Valentin Silvestru – al cărui cuvânt atârna*

greu în balanță – și el, se știe, ținea mult la DeRe, dar spectacolele tale i-au mers la inimă și...

Al.C.: Și, acum îmi dau seama, ce bine știa și el să ascundă în cronicile lui „bombele” pe care le trimiteam noi, subtil, dar destul de limpede pentru cine voia să le VADĂ, în spectacolele noastre.

Rep.: *Ne ascundeam uneori în spatele unor citate din Ceaușescu, de prin discursurile lui, în care, vezi Doamne, el ne îndemna să fim critici și autocritici. Altfel, multe deranjau cenzura locală și națională, atât din textele lui D.R. Popescu (dar nu îndrăznea să-l dea „subversiv” pe președintele Uniunii Scriitorilor și membru al Marii Adunări Naționale), cât și, mai ales, modul cum unii regizori interpretau scenic aceste texte, făcându-le nu de puține ori incendiare.*

Dar mă mai gândesc și la Spre stele, un spectacol foarte frumos, emoționant, rotund, armonios, în care actorii se simțeau bine, iar muzica (Florian Chelu, tânăr, înalt, slab, cu plete, având ceva de Christ, cânta undeva sus, pe acoperișul decorului) mărea emoția declanșată de rafinamentul cu care era gândită fiecare scenă...

Al.C.: Din păcate, spectacolul a avut ghinion, îți amintești? A ieșit în premieră în seara cutremurului din martie '77 și n-a mai fost văzut cum trebuie, cu toată nebunia de după, până în iunie, iar toamna, la reluare nu mai știu ce s-a întâmplat...

Rep.: *Ei, nu mai știi... Știi foarte bine, spectacolele în reluare au uneori un destin aparte. Dar atunci, după nenorocirea aceea, nu-i mai ardea nimănui de spectacole, lumea era profund marcată...*

Să revenim în plecarea ta... definitivă, la fuga ta din România comunistă. Îmi amintesc, ai pus în scenă, cu regretul scenograf Dan Jitianu, Țarul Ivan a lui Bulgakov. Piesa acestui atât de controversat scriitor rus, interzis și pus la index, dar cvasinecunoscut la noi, cel puțin ca dramaturg, ți-a permis ție, regizor, să comunici o mulțime de lucruri despre SISTEMUL torționar sovietic, într-un mod subtil. Cele două planuri – unul ireal, altul de o actualitate foarte... apropiată nouă, tuturor – se întrepătrundeau ingenios, dar și periculos... În spectacol juca și Liviu Rozorea care a plecat la scurtă vreme în Germania, definitiv. Apoi ai plecat tu și n-ai mai venit și spectacolul a devenit el însuși unul disident. Păcat. A fost foarte frumos și bogat în nuanțe de tot felul. Tomiță era și țarul și administratorul de bloc. A fost colosal, publicul râdea mânzește la mulțimea de aluzii de tot felul. De altfel, actorii jucau cu imensă plăcere, ca mai întotdeauna, la tine. Chiar, cum făceai, ce făceai, de-i luai așa cu tine pe actori și te urmau cu dragoste... Care e secretul?

Al.C.: Nu-i nici un secret. Cred că reușeam să-i conving că discursul nostru e important, sincer, valabil. Altceva ce să fie? Eram o familie, unii actori îmi erau buni prieteni, da, e posibil și în teatru! Mă credeau pe „cuvânt”... Nu voi uita niciodată momentele de tensiune și grație pe care mi le-a oferit marele actor Nicolae Toma, Eugen Harizomenov cu inteligența sa scenică redutabilă, meșteșugul lui Ion Măinea, pasiunea care a pus-o în joc Eugen Țugulea în neuitatul rol din *Balconul*, entuziasmul de nestăvilat al lui Abrudan, autenticitatea personajelor la Ion Martin, tehnica și disponibilitatea Simonei Constantinescu, vitalitatea Mariane Neagu sau vehemența scenică a lui Jean Săndulescu, finețea lui Radu Vaida, foamea de teatru a lui Mircea Constantinescu...

Rep.: *Da, uite, nu de mult, am citit un interviu pe care i-l ia, într-o carte, Ion Moldovan lui Daniel Vulcu. Și el te enumeră printre cei patru-cinci regizori (pe mâna cărora ar merge cu ochii închiși) cu care a făcut roluri bune în spectacole importante.*

Al.C.: Mă bucură ce-mi spui. Fiindcă lucrul cu Daniel (Oradea, postexil) s-a petrecut la o nouă răscruce a vieții mele. Piesa *Abatorul* (tot Mrožek, firește) trebuia

să o pun în scenă în Franța. Era prevăzut un buget important, Mrožek îmi acordase drepturile pentru traducere și spectacol. Din păcate, și cum se întâmplă adesea, proiectul, după luni de zile de pregătire și emoții, a fost în cele din urmă „amânat“.

Eu însă doream cu tot dinadinsul să-l realizez. Mircea îmi oferea această oportunitate, însă mă temeam foarte tare că acest formidabil text nu este cel mai potrivit pentru România.

Îți amintești, probabil. Era vorba despre muzică și politică.

Triunghiul artă-politică-erotism. E vorba, cred, despre cea mai witkiewicz-ană piesă a lui Mrožek, un text ușor de comunicat în Franța de atunci, cvasiimposibil în România ante și recent revoluționară. Lucrul cu actorii, nu doar cei francezi, dar și cu cei români, se anunța anevoios. O piesă în care ideile nu trebuie incarnate ci, din contră, abstractizate. În rolul principal, un actor... aș spune Salvador Dali tânăr... nu pictor, ci violonist, nu bărbat, ci un adolescent bătrân... Pe Daniel nu-l cunoșteam.. dar parcă era singurul... Îmi mărturisea că e pentru prima oară când se apropie de un astfel de univers... Efortul său pentru a-și asuma acel rol temerar a fost (nu exagerez!) enorm. Pierduți în discuții și repetiții, uitaserăm amândoi că în teatru un loc întotdeauna inexplicabil îl are talentul. Iar Daniel îl are cu prisosință. Sper să-l folosească mereu la fel cum a făcut-o în *Abatorul*. E un prieten și prietenii între ei nu prea se laudă. Eu însă, iată, o fac.

Rep.: *Aș dori să ne spui ce spectacole ai pus în Franța, unde te-ai stabilit de mulți ani, la Paris și (unde am avut plăcerea să te vizitez și să-ți cunosc noua familie, pe Delia, soția ta, muzician, și pe micuța Eva, o fetiță care acum e deja o domnișoară și care, mai știi, nu voia să vorbească deloc românește, deși înțelegea tot ce spuneam...*

Al.C.: Da, iar în vara aceasta, venind ele în țară, am avut surpriza plăcută, de altfel, să constatăm eu și Delia că, la Sinaia și la București, a vorbit cursiv și mult românește...

Rep.: *Ei, știa ea ce știa... în România se vorbește românește, nu? Mai ales... Să revenim la tine. Ce spectacole ai montat?*

Al.C.: În Franța, la Teatrele Cerisière și De la Clepsydre am pus câteva spectacole (*Căsătoria* lui Gogol, *Caii la fereastră* de Vișniec, *Cenușăreasa* după Charles Perrault, un spectacol pentru adulți, *Terasa* de Jean-Claude Carrière). În Germania și Elveția, am pus *Emigranții*, în Martinica o *Antigona*. Am pus și opere, *Agrippina* de Händel, *Diogenes*, *Bastien și Bastienne* de la Opera din Villebone. În România, după '90, am pus, la București, Brașov, Oradea – cum știi – și la Târgu Mureș, la trupa română și maghiară, *Abatorul* de Mrožek, *Cum vă place*, *Terasa*, *Încercarea* de Marivaux, *Pădurea* de Ostrovski, *Iubiri neterminate* de Paul Emond, *La fausse suivante* (Falsa doamnă de companie).

Rep.: *Ai colaborat, la București, cu Teatrul de Comedie și cu Teatrul Bulandra.*

Al.C.: Da. La Comedie, am pus piesa lui Teodor Mazilu, *Sentimental tango* (cu titlul schimbat, din motive de cenzură, al piesei *Proștii sub clar de lună*). O distribuție excepțională: Stela Popescu, Vasilica Tastaman, Silviu Stănculescu. Am mai montat un Dumitru Solomon, o piesă foarte bună, *Arma secretă a lui Arhimede* – cu Ștefan Tapalagă, Silviu Stănculescu, Eugenia Mirea, Aurel Giurumia, Florin Anton, Dumitru Rucăreanu. Vasilica Tastaman tocmai fugise... așa că pe ea n-am putut-o distribui... La Bulandra, din păcate, n-am finalizat *Țarul Ivan*. Motivele sunt multe. Dar ce distribuție de aur făcusem! Ascultă: Victor Rebengiuc, Ștefan Bănică, Tamara Buciuceanu, Virgil Ogășanu, Tora Vasilescu... Uneori, dacă e să nu-ți iasă ceva, nu-ți iese, nu știi?

Rep.: *De fapt, Țarul Ivan ți-a purtat noroc – și la Oradea, nu? Atunci ai plecat și tu în Anglia și de acolo în Franța... Știi că și predai, în Franța...*

A.I.C.: *Predau actorie la o școală particulară de teatru. În Franța, se pătrunde greu în profesia noastră. E un război dur... Nu lucrezi permanent, ci pe proiecte. Uneori șansa îți surâde, alteori ba...*

Rep.: *Ce teatru se mai face azi în Franța? E așa, un fel de întrebare foarte generală...*

A.I.C.: *Și răspunsul va fi la fel. Se face teatru foarte bun și teatru mediocru, ca peste tot. Lucrează mari regizori, cu vedete, se pun autori importanți (Rabelais, Cehov, Shakespeare, Molière), dar și piesuțe. Se face și teatru bulevardier. Îl poți vedea într-o seară pe Bob Wilson, în alta vezi „teatru fără cuvinte”. În general, în Franța, cuvântul e la mare cinste, dar și imaginea. Se caută, ca peste tot, se caută, se inovează și, uneori, nu foarte des, se strecoară și impostura... Actorii însă sunt profesioniști sută la sută, fac orice, dar fac cu maximum de seriozitate și aplicație. Teatrul francez de azi? L-aș numi unul al analizei și al cartezianismului.*

Rep.: *În ce sens? Dacă este să ne gândim la celebra sa METODĂ, ar fi două momente: cel al renunțării totale la tot ce e adevăr, și unul pozitiv, anume folosirea, pentru progresul în materie de cunoaștere, a criteriului clarității și distincției de idei?*

Într-un frumos eseu despre Descartes, Constantin Noica observă că „intelectul și voința nu pot fi cauza erorilor noastre”, ci doar „proasta întrebuintare a facultăților acestora”, Dumnezeu dând oamenilor libertatea de a se folosi cum trebuie de ele.

Dar cel mai important mi se pare că rămâne – ca să nu lăsăm cumva impresia că am fi filosofi – acel limpede „gândesc, deci exist”. Ar fi vorba, prin urmare, de un teatru profund analitic, rațional, nu?

A.I.C.: *Da, de pildă, poți vedea un spectacol cu o piesă de Corneille – care ar putea fi destul de plicticoasă, nu? Ei bine, francezii fac spectacole pline de imaginație, fascinante adesea, dar în același timp profund analitice. De altfel, școlarii francezi frecventează teatrul, învățând, la fața locului, ce înseamnă un scriitor clasic, dar și un spectacol teatral. Lor le sunt destinate spectacole, matinee speciale, cu scop educativ cert. În ce privește teatrul așa-zis „din banlieu”, poți vedea spectacole care cochetează cu noul, cu modernitatea (ceea ce într-un timp se numea teatru experimental), cu forme teatrale obișnuite – nu demodate, să fim bine înțeleși. E o căutare permanentă, o nevoie teribilă de înnoire.*

Rep.: *Știm că primăriile franceze subvenționează spectacole...*

A.I.C.: *Da, dar nu cu sume prea mari, ci destul de modeste, de moderate, dar o fac. Nici Ministerul nu pune la dispoziție bugete îndestulătoare, așa încât creatorii caută, caută, identifică surse financiare, caută sponsori sau mecenaiți, cum se numesc ei la noi. Dar nu te speria, nici acolo nu se înghesuie bogații să sprijine teatrul... Actorilor pasionați de profesia lor nu le rămâne decât să joace pe bani puțini și o fac, crede-mă, cu pasiune și dăruire... Pâinea și-o câștigă de multe ori în altă parte. E și unul dintre motivele – vorbesc de bugete! – pentru care teatrele apar și dispar cât ai zice pește. Supraviețuirea e o problemă. Teatrele cu structuri mici, lejere, au șanse mai multe, dar și existența lor depinde de durata proiectelor. Biletele nu sunt prea scumpe, așa încât sălile sunt mereu pline. Publicului francez continuă să-i placă și spectacolele de bulevard, în care strălucesc mari vedete...*

Rep.: *Dar și teatrele mignone rezistă, cum e La Huchette.*

A.I.C.: *Cel în care a debutat Eugène Ionesco, acum o jumătate de secol... cu Cântăreața cheală... Și continuă să se joace și azi.*

Rep.: *Ce ne poți spune despre artiștii români din Franța? Cu cine dintre românii plecați ai rămas prietenii sau măcar în relații bune? De fapt, cu cine te vezi?*

Al.C.: În afară de prietenii de familie, cu regizorul Petrică Ionescu, cu Iulian Negulescu, cu George Banu, cu Paul Salyberger, cu Matei Vișniec și artiștii plastici Doru Covrig, Sorin Haber. Cu Andrei Șerban nu mă văd deloc.

Rep.: *Frecvențeți acțiuni ale Ambasadei României la Paris?*

Al.C.: Uneori.

Rep.: *Și nici tu nu te-ai dezis de România. În ultimii ani ai fost mereu invitat să pui în scenă spectacole aici, ba la București, ba la Brașov, ba la Oradea, ba la Târgu-Mureș. Anul acesta ai fost și nominalizat la Gala Uniter. Te felicit. Cum se face că la Oradea nu cu trupa românească ai colaborat, ci cu cea maghiară?*

Al.C.: Explică-ți singură. N-am fost invitat de conducerea Trupeii „Iosif Vulcan“, ci de Meleg Vilmos, șeful Trupeii „Szigligeti“. Și am venit.

Rep.: *Ai propus și ai realizat un spectacol – după părerea mea foarte bun, poate puțin prea lung, dar lucrat cu grijă, cu rafinament, și în care actorii, cum am mai spus, au lucrat cu devotament, urmându-te cu vizibil interes profesional, dar și cu imensă prietenie. Cum te-ai înțeles cu ei? Pe Fábrián Enikő și pe Acs Tibor îi știi dinainte de plecarea ta, dar și cu ceilalți te-ai înțeles excelent.*

Al.C.: Am venit cu *Antigona la New-York*, o piesă de Janus Glowacki, un scriitor de seamă polonez – nu doar dramaturg (născut la Poznan, în 1938). Patru personaje, toate aproape la fel de importante, o tematică extrem de actuală, dar nu o actualitate forțată, Doamne ferește, ci una care decurge într-un mod firesc din însăși metafora anticei Antigone, devenită aici o femeie portorică. Lumea este una a întâlnirii indivizilor marginalizați, de la periferia societății, oameni care încearcă cu mare dificultate să-și păstreze identitatea, dar sunt pe cale să-și piardă o lume care se declară pe față democrată, cea mai democrată, dar în care mai e destul loc pentru atât de clamata „grijă pentru om“. Este o piesă dură, gravă, profundă. Spui că spectacolul ți s-a părut prea lung?

Rep.: *Da, am și scris în cronica mea din Teatrul Azi acest lucru. Pentru mine, care am urmărit cu un alt fel de interes, să-i spun profesional, jocul actorilor, tensiunea, energia pe care o emanau, crescendoul spectacolului nu a fost prea lung, dar publicul, l-am urmărit, începea, după o oră și ceva – până la pauză – să dea semne de oboseală sau de nerăbdare. Poate era acea parte din publicul maghiar căreia îi plac mai mult operele și comediile muzicale, cine știe? Unii au și plecat la pauză, nebănuind ce lucruri spectaculoase le-ați rezervat în partea a doua...*

Ca multe alte spectacole, a căror soartă o deplâng de ani și ani, și acest spectacol a avut un destin trist și nedrept: s-a jucat de puține ori, spre tristețea actorilor. Rar mi-a fost dat să văd un actor ca Dimény Levente, care a fost felicit să joace la tine rolul... unui mort. Și să-l joace cu un aplomb și cu o plăcere – cuvântul nu e potrivit, dar eu așa l-am văzut – care mi l-au făcut tare simpatic. N-am să-l uit multă vreme... Las' că și tu ai construit, special pentru el, în cheie grotescă, niște scene greu de uitat.

Al.C.: Nu cumva ești sentimentală? După atâția ani petrecuți în teatru...

Rep.: *Ba sunt și nici nu mă sfiiesc să arăt. Mai voiam să te întreb dacă te vezi cu George Banu. A venit la Oradea, mai știi, acum mulți ani, să-ți vadă un spectacol. Îmi amintesc cu câtă eleganță, dar și precizie ne-a spus succint impresiile sale.*

Al.C.: Mă văd rar, dar mă văd, cu el și cu Monique Borrie, soția lui, o femeie foarte inteligentă și plină de farmec, profesoară și ea, ca și el, la Universitatea Sorbonne Nouvelle.

Rep.: *Da. Sunt un cuplu foarte interesant. Tocmai i-am citit cartea, studiul despre Artaud: dens, excepțional. Întâlnirile cu George Banu, la festivalurile teatrale,*

sunt mereu instructive și plăcute. Apropo, știi ce spune ea că este un artist adevărat? „E vocea și făclia adevărului”. „Vizionar, vraci...” Ție, Sandu Colpacci, îți mulțumesc pentru această lungă convorbire și îți urez noroc, succes, sănătate!

AI.C.: În fond, vorba lui Cehov: n-am făcut nimic, am băut cafea (nu ceai!) și am stat de vorbă, nu?

Elisabeta POP

(din volumul în pregătire,
Teatrul din interior. Teatrul din culise)

Virginia ITTA MARCU:

„Piesa este stare și gând”

Ruxandra Anton: Doamnă Virginia Itta Marcu, atunci când „eliberați” un personaj dintr-un text dramatic, așteptați un impuls afectiv sau rațional cu personajul?

Virginia Itta Marcu: Ambele; și logic îl construiești și afectiv.

R.A.: Constantin Paraschivescu a scris despre dumneavoastră o carte, Patima despre teatru sau Virginia Itta Marcu. Câtă dreptate are! Chiar și dintr-un singur spectacol se vede că sunteți o actriță care, într-adevăr, este împătimită de teatru și care intră într-un personaj până la ultima fibră. Spuneți-mi, se poate descrie drumul dumneavoastră de la text la personaj?

V.I.M.: Nu, așa ceva nu se poate descrie. Acest drum se petrece în luni de zile, în fiecare clipă, și ar trebui să vă spun viața mea de fiecare zi, pentru că un personaj se construiește și când citești textul în teatru și când îl conturezi acasă, în gândurile tale, în căutările tale. Un personaj se construiește tot timpul. Când faci cu totul altceva sau citești ceva fără nici o legătură cu personajul tău, vine un gând, vine un sunet care îți aduce ceea ce cauți. Deci, nu poți să spui: „uite așa îmi construiesc personajul!”. Mai mult: sunt personaje pe care le construiești cu partea afectivă dominantă și altele la care ajungi mai mult prin logică, dar întotdeauna existând ambele. De ce? Pentru că o piesă de teatru este gândul unui regizor, iar tu ca actor trebuie să servești piesa, deci textul, și gândul regizoral. Trebuie să mergi pe gând, piesa este stare și gând. Starea și gândul se construiesc cu ce există în tine, plus gândul regizoral.

R.A.: Sunt mulți actori, mai ales dintre cei tineri, care folosesc numai ambalajul regizoral. Nu întâmplător v-am întrebat. Am vrut să ajung la adevărul care susține realitățile unui actor.

V.I.M.: Dacă mi s-ar întâmpla vreodată să joc un personaj doar în ambalajul regizoral, atunci sigur va fi un eșec al meu. Trebuie să mergi la profunzimea unui personaj: chiar și comedia cea mai spumoasă are adâncimile ei, gândurile ei care trebuie reliefate. Comedia cea mai adevărată este o mare tragedie pentru personaje și doar prin dăruirea jocului iese comicul.

R.A.: În anul 2000, în cadrul galei UNITER, ați luat Premiul pentru cea mai bună actriță – pentru rolurile Martha din Cui i-e frică de Virginia Wolf și Elena Sergheevna din Șantaj. Ce alte premii importante v-au încununat cariera?

V.I.M.: O, am atât de multe premii că nici nu pot să vi le spun. Chiar sunt multe: în 1981 am luat Premiul ATM pentru Matca de Marin Sorescu, am luat premiu pentru Filumena Marturano, din piesa cu același titlu, la festivalul nostru,